

Dea Loher, *Barbăalbastră, speranța femeilor*

Autor: Dea Loher

Dea Loher (n. 1964) este, probabil, cea mai titrată autoare de teatru din spațiul cultural de expresie germană. A studiat germanistică și filozofie și a frecventat cursurile de dramaturgie de la Freie Universität Berlin, în perioada în care acestea erau conduse de Heiner Müller. A cunoscut succesul de la primii ei pași în teatru. ***Olgas Raum*** (*Camera Olgăi*, 1991), cea de-a doua piesă a ei, i-a adus și un prim premiu. Între 1993-1995 a primit nu mai puțin de 5 premii destinate dramaturgilor tineri, inclusiv, doi ani la rând, titlul de cel mai bun autor tânăr conferit de juriul celei mai prestigioase reviste de teatru din Germania, *Theater heute*. Între timp a mai scris vreo 20 de piese de teatru, un volum de proză, un roman și a fost distinsă cu multe alte premii, printre care ***Royal Court Playwrights Award***, ***Bertolt Brecht Literaturpreis***, ***Mülheimer Dramatikerpreis*** (de două ori), ***Berliner Literaturpreis***.

Câteva dintre piesele ei au fost jucate și în România, unde, în 2013, i s-a publicat și o antologie cu nu mai puțin de 10 piese sub titlul *Barbăalbastră – speranța femeilor*, la editura EuroPress Group.

Sinopsis

Genul: Dramă

Personaje: 7 f, 1 b

Heinrich Blaubart (Blaubart = Barbăalbastră, totuși un nume plauzibil în limba germană) este un simplu vânzător de pantofi de damă. Cu toate că nu se distinge prin nimic special – dimpotrivă, este mai degrabă un *loser*, cum a declarat chiar autoarea – el atrage în mod inexplicabil sentimente de o intensitate extremă din partea femeilor pe care le-ntâlnește: acestea sunt convinse că, numai cu el, pot trăi o „iubire peste măsură”.

Speranța asta a lor, cum că această mare utopie a vremii noastre atât de prozaice – dragostea *fără măsură* – ar avea o șansă de împlinire pare justificată tocmai de firea indecisă a lui Heinrich care, spre deosebire de personajul din basmul lui Perrault, nu are barbă albastră. De fapt, nu are nimic special. Și tocmai asta lasă loc pentru proiecțiile partenerelor sale.

Cea dintâi dintre fericitele victime ale lui Barbăalbastră e Julia, care se sinucide – poate, pentru a-și confirma iluzia că a trăit o dragoste peste măsură. Urmează Anna, Judith, Tania, Eva, Christiane – femei extrem de diferite tipologic și temperamental. Cu fiecare dintre ele, Heinrich experimentează situațiile tipice pe care civilizația noastră le-a consacrat ca favorabile iubirii – dacă nu unei iubiri peste măsură, atunci măcar uneia convingătoare pentru consumatorul de film. Fiecare din ele se va lăsa ucisă de blândul și anostul Heinrich Blaubart, probabil cu convingerea că aceasta e dovada supremă a iubirii visate. Dar el, oare de ce ucide el? Poate, așa cum se sugera într-o cronică, pentru a-și disimula incapacitatea de a le oferi femeilor îndrăgostite de el acea iubire pe care și-o doresc ele?

În povestea de la 1697, protagonistul ucide șapte femei. Și în piesa Deei Loher există o a șaptea femeie, Oarba. Cu ea se deschide piesa și tot cu ea se încheie. Ea este nu doar supraviețuitoarea, dar și cea care, în ultima scenă, îi taie beregata lui Blaubart.

Comentariul lui Scora

Poetica acestei autoare este, probabil, una dintre cele mai complexe, elaborate și rafinate din dramaturgia contemporană. Faptul că tocmai un anafectiv pare să genereze pasiuni extreme ascunde, firește, intenții ironice: el trebuie să fie „în niciun fel” pentru ca femeile să-și proiecteze în persoana lui un soi de personaj difuz care să le alimenteze nevoia de dragoste. Dar oare din pasiune se lasă ele omorâte? Sau ca să creadă că au trăit-o cu adevărat și să moară împăcate? Și în *Barbăalbastră*, miza, provocarea, pentru regizori și actrițe / actor în egală măsură, este găsirea raportului just între poezie și ironia aproape freatică, între sensibilitate și cinism. În atingerea acestui obiectiv stă și cheia reușitei montărilor cu această piesă.

Date tehnice

Premiera absolută a avut loc în noiembrie 1997 la Bayrisches Staatstheater München, în regia lui Andreas Kriegenburg.

Premiera românească a fost produsă de Teatrul Act și a avut loc în septembrie 2003, în regia Alexandrei Badea.

Drepturile de reprezentare: Verlag der Autoren GmbH & Co, KG Taunusstraße 19, 60329 Frankfurt am Main, Cahrlotte Brombach, brombach@verlagderautoren.de.

Drepturile asupra versiunii românești: Victor Scoradeț,
vicmarsco@yahoo.de.

A se vedea și volumul Dea Loher, *Barbăalbastră – speranța femeilor*, editura EuroPress Group 2013.

Mostră text

PROLOG. PROFESIA

După ce Heinrich și-a încercat norocul printre altele ca ucenic ghinionist în meseria de bucătar și în ramura înfloritoare a florăritului, el practică acum profesia simplă, dar cumsecade și întru totul mulțumitoare de vânzător de pantofi de damă în comerțul cu amănuntul. În cursul căutărilor lui destul de îndelungate, se dovediseră a fi nepotrivite toate acele profesii în care trebuia să aibă grijă de un anumit lucru sau să se dedice cu toată dăruirea unui anumit lucru sau în care era nevoie de empatie față de un anumit lucru, și care pe deasupra poate că mai făceau apel și la talentul lui de a improviza, la simțul lui olfactiv, gustativ, ori al pipăitului ca și la imaginația lui. S-ar putea bănuși că Heinrich era lipsit de fantezie.

Heinrich nu s-a făcut vânzător de pantofi de damă din cauză că-i plăcea să pună în valoare picioarele frumoase ale femeilor. El nu era genul căruia să-i facă plăcere să șadă vara pe terasele cafenelelor și să contemple mersul femeilor. Dacă ar fi fost întrebat, nu ar fi fost în stare nici măcar să spună ce fel de picioare îi plăceau cel mai mult. Cele subțiri, dar temeinic antrenate, ale danezelor; cele îngrijite, dar întotdeauna prea scurte ale italiencelor; cele spaniole, mici și cărnoase, ori acelea pline de o voluptate lipsită de scrupule ale grecoaicelor, la care coapsele se freacă una de alta (astfel încât ele trebuie înfășurate atent în fuste largi); acelea în foarmă de coasă și cu pielea subțire ale japonezelor sau acelea englezești, albe și pistruiate, aproape lipsite de încheieturi și de mușchi; cele plinuțe și bronzate ale americancelor, care arătau, de parcă ar fi trecut deja printr-un lifting, și la care poți cu toate astea să recunoști deja, materializându-se încet și inexorabil moștenirea viitoare a grăsimii lipsite de contur. Heinrich poate să vorbească despre asta, fără ca subiectul să-l emoționeze.

(...)

Ținuta pe care o adoptă Heinrich la probarea pantofilor – îngenunchind în fața clientelor, ca într-o nerostită cerere în căsătorie –, și gestul cu care scoate din cutie pantoful ce urmează a fi probat, îl extrage tandru din hârtia mățasoasă, îl face să se rotească o dată în palmă în jurul propriei axe, pentru ca apoi să-l ofere, cu tocul înainte, celei așezate în fața lui, ținându-l deja grijuliu deschis cu trei degete de la mână cealaltă, lărgindu-i chiar deschizătura atunci când e cazul, astfel încât aceasta să pară a se oferi și deschide de la sine, un cuib comod, în

care piciorul clientei nu trebuie decât să-și ofere răgazul de a se lăsa să lunece, pentru ca de acum încolo să plutească în el lipsit de orice motiv de nemulțumire, această atitudine a lui le amintea femeilor în mod obligatoriu de basmul cu Cenușăreasa rămasă prea mult și pe nedrept nerecunoscută, căreia cavalerul îi încalță în sfârșit pantoful potrivit –

Cine mai stă să se gândească, într-o astfel de situație la faptul că, înainte de împlinire, trebuie să se mai spună și

Guru-guru-gurrr
Guru-guru-gurrr
E sânge-n conduc

(...)

HEINRICH M-ai putea oare iubi. Poate.

OARBA Poate.

Ce mult aș vrea să pot spune Poate.

Ce mult aș vrea să pot spune Da.

Am încetat să te mai iubesc.

Ce frază simplă. Și ce nu-i adevărată.

Într-o zi primăvara. Când m-am așezat lângă tine pe o bancă în parc.

Voiam să te recunosc.

Era aceeași voce.

Însă. Mirosul tău –

HEINRICH Iubește-mă

OARBA *scutură din cap.*

HEINRICH Iubește-mă așa cum te iubesc eu.

OARBA *scutură din cap.*

HEINRICH Eu te iubesc. Peste măsură.

OARBA Nu. Tu încerci doar.

Eu însă, eu am să te ucid.

Pentru tine va fi va o izbăvire.

Pentru mine ca propria-mi moarte.

Dar pe urmă. Pe urmă am să fiu liberă de tine.

De lipsa ta de măsură. De mediocritatea ta. De minciunile tale.

Și nu mai trebuie să-mi fie rușine de dragostea mea.

Nu mai trebuie să-mi fie rușine de dragostea mea.

Am să fiu mândră de ea.

Îi taie beregata.

Da, dragostea, dragostea asta ucide.

Și dorul de ea.

O dată numai, o dată numai să văd cerul.